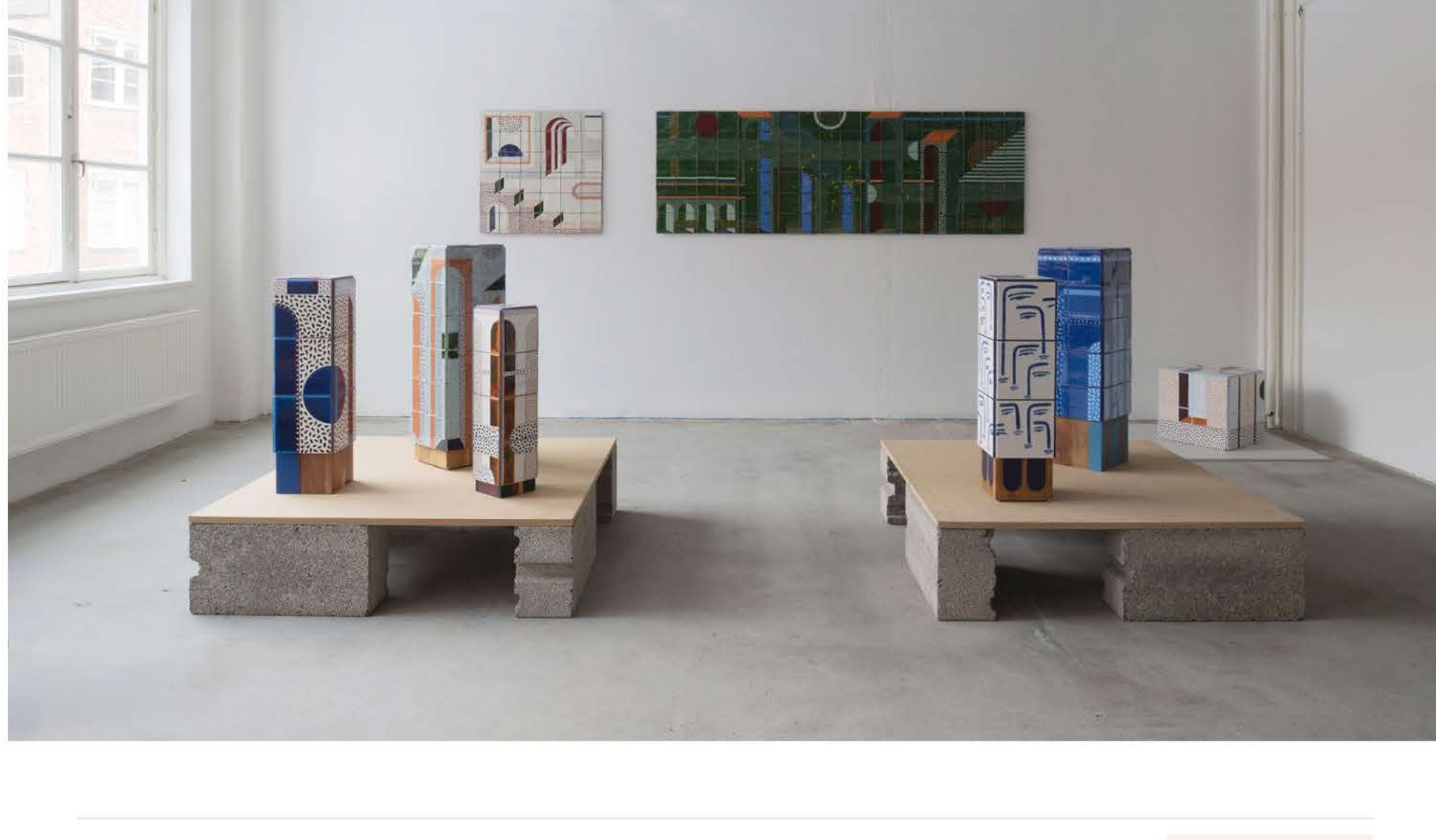

Vad ska rädda de pressade konstgallerierna?

När också välrenommerade gallerier slår igen så måste konstlivet tänka om och tänka nytt. Konstrådgivaren Stefan Ortmark ser nya möjligheter i lugn och ro.

Lyssna

Text: Stefan Ortmark Bild: Andy Liffner

Publicerad 2026-02-17

Det talas till och från om att konstgallerier måste finna nya vägar framåt från de ganska enformiga strikta inte så inbjudande ”vita kuberna” som blivit legio alltsedan konstvärlden blev konstmarknad successivt under andra halvan av 1900-talet.

Diskussionen har tagit förnyad fart de senaste åren när en tuffare konstmarknad gjort att många gallerier, särskilt internationellt, har tvingats stänga. Namnkunniga gallerier såsom Blum och LA Louver (som bland annat representerat David Hockney sedan början av hans karriär) i Los Angeles, Altman Siegel i San Fransisco och Sperone Westwater och Mnuchin Gallery i New York har avslutat sin verksamhet. För flera av dessa handlar det inte bara om en utmanande konstmarknad utan också om att grundarna blivit 80- eller 90-plus, och inte förberett någon successionsordning.

Ett lokalt sådant exempel är GSA Gallery, där grundaren Stefan Andersson nu fortsätter sin verksamhet i mer begränsad skala. Men det senaste och kanske mest uppseendeväckande exemplet, där successionsproblem inte varit en faktor, är brittiska Stephen Friedman Gallery. Galleriet som representerar svenska Andreas Eriksson sedan länge, och många andra internationella stjärnor, tvingades ställa in betalningarna häromveckan. I just deras fall handlar det mer om över-expansion vid fel tillfälle: de öppnade ett stort galleri i Tribeca på Manhattan för några år sedan, precis när marknaden började vika efter post-covid-haussen.

SÅ VAD KAN gallerierna göra för att hantera dessa utmaningar? Dra ner på antalet mässor, ordna färre tjugiga middagar och transportera smartare? Absolut, men det är kanske roligare att utveckla verksamheten med nya offensiva grepp?

Fanny Olas ställde ut sina verk på Galleri Duerr under Stockholm Creative Edition.

Ett galleri som just gjort det i Stockholm är Galleri Duerr, som vanligtvis huserar i galleriklustret på Hudiksvallsgatan i Stockholm. I samband med Stockholm Creative Edition, ett vecko-långt oberoende design- och konstitiativ, har galleriet en pop-up-utställning på Östermalm med namnet 10. Temporära utställningar i tillfälliga lokaler är inte direkt nytt, men denna utställning tar ett antal grepp som tar hand om en hel del av samtidens problem inom konstlivet och kanske livet i stort till och med.

De släpper in en person eller en grupp om maximalt tio i taget och man får tillbringa tio minuter själv(a) då också ett ljudverk sätts igång. Besökare får ett välkomnande av curatören Kipat Kahumbu och en kort förklaring av kör-schemat. Man får ingen information om konstverken i förväg utan meningen är att man ska ta in utställningen i lugn och ro i tio minuter och man får sedan ett visitkort med en QR-kod där man i efterhand kan läsa om konstnärerna och deras verk. Fotografering är inte tillåten, trots att det uppenbarligen är en negativ faktor för galleriet att spridningen av evenemanget inte blir lika stor.

NÄR VI GÅR på teater, ser en film eller läser en bok tillbringar vi flera timmar med ”konstverket”. Galleri och musei-besökare ägnar enligt studier i snitt endast ett antal sekunder åt varje konstverk, och då ofta en stor del av den tiden åt att läsa väggtexten snarare än att beskåda själva konstverket. Medan vi gärna ser filmer flera gånger, läser om böcker och lyssnar på samma musikstycken många gånger, besöker de flesta ett galleri eller museum utställning bara en gång.

Fanny Olas ställde ut sina verk på Galleri Duerr under Stockholm Creative Edition.

GENOM UPPLÄGGET på galleri Duerrs utställning hjälps besökaren att fokusera på konsten. Man tar inte upp det sedvanliga galleridokumentet och viftar med det under besöket, fotar konstverket innan man ens har upplevt det eller hälsar på någon bekant som just råkat gå in på galleriet. New York Times har sedan en tid ett liknande ”test” där de uppmanar sina läsare att ägna tio minuter åt ett konstverk och verkligen ta in det. En klocka räknar ner i bakgrunden. Jag har flera gånger med stor glädje ägnat mig åt detta test, och jag har sällan upptäckt så många detaljer i ett konstverk.

Det kan tyckas ynkligt att man behöver den här typen av instruktioner och guidning för att göra det som borde vara naturligt för alla, men så är det väl med mycket i livet. Vi kan utrustningen i gymmet sedan skollåldern men behöver ändå en instruktör för att få oss att komma till skott. Om man mot förmodan tycker att de tio minuterna känns långa så kan man tänka på den franska performance-konstnären Abraham Poincheval som för några år sedan tillbringade hela sju dygn i en låda konstruerad så att han bara kunde se en abstrakt målning av Hans Hartung under hela denna tid.

Stefan Ortmark är oberoende konstrådgivare på Ortmark Art Advisory sedan 2020.

Toppbild: Under Stockholm Creative Edition ställdes konst- och design ut i Industricentralen på Hudiksvallsgatan.